

Sveriges kristna råds antikorrupsionspolicy

Fastställd av SKRs styrelse 2020-12-10

1. Inledning

1.1 Övergripande mål med policyn

Sveriges kristna råds antikorrupsionspolicy beskriver SKRs syn på korruption och hur arbetet för att bekämpa korruption ska ske. Genom att bedriva ett systematiskt antikorrupsionsarbete vill SKR skapa kunskap om och främja förebyggande åtgärder där misstag försvåras, fel kan spåras och relevanta åtgärder vidtas.

1.2 Policyns omfattning

Policyn gäller SKRs anställda, förtroendevalda och anlidade konsulter. Därtill ska SKRs samverkanspartners tillämpa policyn i det arbete för vilket de erhåller bidrag, som förmedlas via SKR. Det innebär att arbeta efter, och föra vidare i nästa led, tillämpliga delar av policyns innehåll. Policyn kompletteras av handlingsplaner av mer praktisk karaktär för att bygga kapacitet för korruptionsbekämpning. SKRs policy följer Sidas riktlinjer.

1.3 Policyns process

Policyn fastslås av SKRs styrelse och gäller tills vidare.

1.4 Bakgrund och motivering till policyn

Korruption medför negativa effekter på flera nivåer. För samhället utgör korruption ett allvarligt hinder för social och ekonomisk utveckling och drabbar särskilt de redan fattiga. Politiska och demokratiska system demoraliseras, respekten för mänskliga rättigheter undermineras, resursfördelningen och konkurrensen snedvrids. Samtidigt bidrar dåligt utvecklade demokratiska institutioner och en ineffektiv statsapparat till att korruption tillåts breda ut sig. För en individ som utsätts för, eller medverkar till, korruption kan det bli en form av maktmissbruk som kan likställas med övergrepp och kränkning. För utvecklingsarbete innebär korruption mindre effektivitet och att fattiga och utsatta människor inte nås av insatserna.

För Sveriges kristna råd och dess samarbetsorganisationer kan korruption innebära att medborgarnas förtroende och givande minskar. Korruption är en del av många människors vardag och här är inte SKR eller dess samarbetsorganisationer förskonade, vare sig för externa eller interna korrumpierande krafter. Pengar och status riskerar att medverka till korrupta beteenden. Därför är korruption skadligt för såväl utvecklingsarbetet i stort som för organisationerna i Sverige och i samarbetsländerna.

Utvecklingsarbete kan också utgöra en möjlighet att minska korruption och därför måste SKR och dess samarbetsorganisationer fortsätta sitt långsiktiga arbete omkring värderingar och attityder, mot

orättfärdiga strukturer och destruktiva beteenden, samt för att vidareutveckla och stärka interna rutiner och system som gör att korruption kan förebyggas, upptäckas och åtgärdas.

SKRs antikorrupsionspolicy utgår från SKRs värdegrund där tanken om ett ansvarsfullt förvalterskap är central. Enligt kristen tro är människan skapad till att göra det som är gott och rätt och med uppdraget att ta gemensamt ansvar för skapelsen. Men Bibeln berättar även om hur Guds ursprungliga avsikt förfelades och att människan också förvärvat en benägenhet för girighet, egoism och maktmissbruk. Människan kan både bygga upp och förstöra. Utgångspunkten är ändå att Gud vill använda oss trots våra brister. Korruption undergräver allvarligt den tillit som måste finnas mellan oss människor för att vi tillsammans ska kunna arbeta för ett gott och rättvist samhälle. Bibeln talar inte bara om korruption som något orätt i sig, utan lyfter också fram hur korruption i synnerhet drabbar utsatta människor. Därför är också arbetet mot korruptionen en viktig del av kampen mot fattigdomen och orättvisorna i världen.

I SKRs uppdrag samverkar SKRs egen operativa verksamhet och dess samarbetsorganisationers insatser och inriktning internationellt och i Sverige. Samtliga led förväntas ta ansvar för sitt arbete gentemot olika aktörer. Det innefattar att ha en tydlig värdegrund, att ha kapacitet och system för att planera, följa upp, utvärdera och dokumentera resultat samt ha ändamålsenliga system och rutiner för internkontroll. Alla dessa delar är viktiga bland annat för att förebygga, upptäcka och åtgärda korruption i dess olika former.

2. SKRs syn på korruption

2.1. Definition

Det finns många sätt att definiera vad korruption är. SKR väljer en bred definition där korruption utgör en form av maktmissbruk.

Med korruption avser SKR missbruk av resurser, förtroende, makt och/eller position för att nå otillbörlig vinning för egen, en närståendes eller en grupps del. Vinningen kan inkludera såväl ekonomiska som andra fördelar, exempelvis ökat inflytande, förbättrat rykte, politiskt erkännande, väljarröster och sexuella eller andra tjänster. Sådana fördelar kan erhållas i utbyte mot exempelvis mat, husrum, skydd eller annat. Men korruption kan även utgöras av underlåtenhet att vidta en åtgärd, exempelvis att inte anmäla en misstänkt person.

Exempel på vad som vanligen inkluderas i begreppet korruption:

Favorisering och nepotism: att partiskt favorisera en person eller grupp på andras bekostnad.

Mutor och bestickning: att begära och/eller ta emot otillbörlig belöning för sin tjänsteutövning, är att göra sig skyldig till mutbrott. Att lämna eller erbjuda otillbörlig belöning är att göra sig skyldig till bestickning.

Förskingring: att ta/behålla anförtrodd egendom som ska ges vidare eller redovisas för, och som innebär ekonomisk skada för den som utsätts samt vinning för någon annan.

Utpressning: att med olaga tvång förmå någon annan till handling eller underlåtenhet som innebär ekonomisk eller annan skada för den som blir tvingad och motsvarande vinning för någon annan.

Svindleri: att sprida vilseledande uppgifter bland allmänheten eller särskilda grupper för att påverka priset på en vara, värdepapper eller annan egendom.

Jäv: att handlägga eller besluta i ärende som angår eller medför nytta för en själv eller nära anhörig,

alternativt skada för någon annan.

Penningtvätt: att med legala ekonomiska transaktioner dölja eller omsätta pengar eller andra tillgångar från brottslig verksamhet.

Illegal finansiering av politiska partier: att i hemlighet finansiera politiska partier där lagstiftning förbjuder sådan finansiering.

I stort sett alla former av missbruk av SKR-medel är att betrakta som korruption.

2.2. Riskområden

Risken för korruption finns i alla sammanhang. Men det finns särskilda risker i samband med utvecklings- och katastrofinsatser, varav följande bör betonas:

Exempel på externa risker:

- Krig och konflikthärddar tenderar att generera mer korruption.
- Sammanhang med allmänt hög förekomst av korruption ökar risken hos samarbetsorganisationer och i utvecklingsprojekt.
- Svagt utvecklade demokratier och bristande transparens.
- Låg och ojämnt fördelad ekonomisk tillväxt.
- Svagt utvecklade civila samhällen och bristande mediebevakning.
- När utvecklingsbiståndet innehåller mycket pengar jämfört med den lokala ekonomin.
- Vid upphandlingar av varor eller tjänster.

Exempel på interna risker:

- Omfattande kontanthantering i en organisation eller ett projekt.
- Nära vänskapsband mellan kolleger och/eller representanter för de avtalande parterna.
- Att kontrollen av hur regelverk och dokumentation efterlevs ersätts av ett alltför stort förtroende för medarbete.
- Bristande interna rutiner, policys och regler.

2.3. Varningssignaler

Korruption upptäcks vanligen när någon reagerar på varningssignaler. Då kan det ofta vara otydligt vad som har hänt eller inom vilket område. Följande är exempel på varningssignaler:

- Bristande transparens i organisationen eller projektet.
- Otydliga eller bristande strukturer för ansvarstildelning och ansvarsutkrävande i organisationen eller projektet.
- En mycket dominerande och karismatisk ledare för organisationen eller projektet.
- All makt är samlad till en eller ett fåtal personer i organisationen.
- Organisationen gör inga konsoliderade årsredovisningar.
- Projektbudgetar är otydliga och svåra att relatera till planerade aktiviteter.
- Rapporter kommer sent och är otydliga.
- Ekonomiansvarig har otillräcklig kompetens.
- Frågor besvaras undvikande.
- Tidspress när behoven sägs behöva mötas omedelbart.
- Tips och rykten om otillbörligheter kommer från olika, från varandra oberoende, håll.

3. Principer och förhållningssätt för antikorrupsionsarbete inom SKR

Tillämpningen av dessa principer kan i vissa fall leda till problem genom att verksamhet försenas, försvåras eller omöjliggörs. I jämförelse med den skada som korruption orsakar samhällen, organisationer och individer är det dock konsekvenser som SKR är beredd att acceptera.

Följande är SKRs principer och förhållningssätt när det gäller korruption:

Öppenhet och transparens

SKR och samarbetsorganisationer ska eftersträva öppenhet och transparens i sin verksamhet.

Öppenhet avseende policyn, strategier, planer, beslut, rapporter och finansiella frågor är avgörande för möjligheterna att bekämpa korruption. Med insyn stärks kontrollen och förtroende skapas gentemot anställda, de olika aktörerna i kedjan och de människor som verksamheten ytterst är till för.

Tilldelning och utkrävande av ansvar

Ansvariga personer ska kunna ställas till svars för sina handlingar.

Tydliga och väl dokumenterade strukturer för ansvar och mandat samt system som möjliggör spårande av såväl misstag som medvetet begångna fel, är viktiga förutsättningar för möjligheterna att utkräva detta ansvar.

Deltagande

Alla relevanta aktörer i samarbetskedjan, inklusive de avsedda målgrupperna, ska ha ett ägarskap och inflytande över processerna i utvecklingssamarbetet.

Aldrig acceptera!

SKRs förtroendevalda och anställda får inte tillhandahålla, begära eller ta emot något som kan definieras som korruption.

För SKR och dess svenska samverkansorganisationer gäller svenska lagar och regler, även vid arbete i andra länder. När pengar utbetalats till en avtalsbindande part som är registrerad i ett annat land, gäller det landets lagar. Dessutom ska relevanta regler och traditioner i det landet följas och respekteras – men aldrig som ursäkt för ett korrupt eller på annat sätt oetiskt uppförande.

Alltid agera!

SKRs personal, förtroendevalda och samverkansorganisationer ska alltid agera vid tips, varningssignaler och misstänkta incidenter enligt de handlingsplaner som utarbetats. Det innebär i första hand att ta reda på mer utan att överreagera och skapa onödigt ryktesspridning. En eventuell utredning genomförs efter beslut i enlighet med handlingsplanen. Såväl interna som externa informanter/tipsare ska erbjudas anonymitet.

Alltid informera!

SKRs förtroendevalda och anställda ska alltid informera den på SKR som utsetts att ansvara för korruptionsfrågor vid misstanke om, eller upptäckt av, korruption. Detsamma gäller SKRs samverkansorganisationer, som alltid ska informera SKR. De ska också informera om vidtagna åtgärder och vad de planerar göra i samband med detta. SKR ansvarar för att informera externa finansiärer.

4. Riktlinjer för antikorrupsionsarbete inom SKR

SKRs arbete med att förebygga och hantera korruption sker på flera olika plan och delar inom verksamheten:

Handlingsplan

Rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda korruptionsmisstankar, avvikelserärenden och klagomålshantering finns beskrivna i Sveriges kristna råds handlingsplan för att bekämpa korruption och för att hantera korruptionsfall. För att ge möjlighet för bland annat visselblåsare att rapportera korruptionsärenden finns SKRs klagomålshanteringsystem, se dokument Sveriges kristna råds riktlinjer för klagomålshantering.

Värderingsarbete och kompetensutveckling

Kontinuerlig bearbetning av etiska dilemman och värderingsfrågor ska ske inom SKRs kansli.

Verksamhetsplanering

SKR ska säkerställa att planerad verksamhet har tydligt formulerade beskrivningar av mål, resultat och aktiviteter.

Insatsuppföljning

SKR ska verka för att rapporter inkommer enligt överenskommen tidplan och att de handläggs inom rimlig tid. Vid misstanke om korruption kan SKR, om så anses befogat, efter samråd med extern finansier, se till att särskild revision eller utredning av organisationen eller insatsen genomförs. Om bevis för misskötsel och/eller korruption framkommer ska SKR överväga att avbryta sitt stöd till insatsen, kräva återbetalning av medel, säga upp avtalet och vidta rättsliga åtgärder. Särskilda kontroller med fokus på att upptäcka misskötsel och korruption kan genomföras av SKR och/eller extern finansier.

Avtal, mallar och andra relevanta dokument

Avtal, mallar och andra relevanta dokument ska anpassas så att de tar hänsyn till, underlättar och stöder arbetet med att bekämpa korruption.

Granskning och kontroll

SKRs systematiska granskning av hur samverkansorganisationer efterlever regler och ingångna avtal ska inkludera åtgärder för att bekämpa korruption.

5. Kommunikation och uppföljning

5.1. Tillämpning

Arbetsgivaren ansvarar för att säkerställa att medarbetarna känner till SKRs policy samt att den tillämpas på arbetsplatsen och i verksamheten. Arbetsgivaren ansvarar även för att fatta beslut om utredning och/eller andra åtgärder vid misstänkta eller upptäckta fall av korruption. Varje anställd ansvarar för att tillämpa policyn i verksamheten.

SKR ska tillämpa policyn i externt finansierat utvecklingsamarbete. Det innebär att arbeta efter, och föra vidare i nästa led, tillämpliga delar av policyns innehåll, att informera ansvarig handläggare på SKR om misstänkta incidenter, om de åtgärder som vidtagits och hantera ärendet på ett relevant sätt.

5.2. Kommunikationsplan

Policyn publiceras på SKRs hemsida. SKRs kanslipersonal och dess samarbetsorganisationer ska vara

informerade om policyn och dess innehåll.

5.3. Uppföljning och utvärdering

Revidering av policyn sker på femårsbasis. Väsentliga förändringar diskuteras av SKRs ledningsgrupp. Arbetet ska leda till ett kontinuerligt lärande i samband med tillämpning av policyn.